

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego	
Sygnatura	V SA 497/99
Data wydania	1999-11-05
Skład orzekający	Chlebny Jacek /sprawozdawca/ Goliszek Stefania Łętowska Ewa
Akty prawne powołane w orzeczeniu	Dz.U. 1992 nr 7 poz. 30 art. 10 ust. 4 Dz.U. 1991 nr 119 poz. 515 art. 1 ust. A pl

[Powrót do listy](#)

TEZY

1. Konwencja Genewska aczkolwiek nie wyłącza całkowicie, ale zasadniczo nie przyznaje ochrony przed ogólnymi konsekwencjami wojny domowej lub wewnętrznymi konfliktami zbrojnymi.
2. Prześladowanie jako przesłanka nadania statusu uchodźcy winno być związane z działaniami lub biernością /akceptacją/ władz państwowych.

SENTENCJA

Naczelnny Sąd Administracyjny po rozpoznaniu sprawy ze skargi Mohameda A. M. na decyzję Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 lutego 1999 r. (...) w przedmiocie odmowy nadania statusu uchodźcy - oddała skargę.

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 5 listopada 1996 r. o nadanie statusu uchodźcy Mohamed A. M., obywatel Somalii podniósł, że wyjechał z Somalii, gdyż toczyła się tam wojna domowa i obawiał się o własne bezpieczeństwo. Wnioskodawca należy do plemienia Darod, którego członkowie są prześladowani przez plemiona Havija i Aichid. Zagrożenie ze strony tych plemion istniało od początku wojny, to jest od 31 grudnia 1990 r. W 1991 r. członkowie plemienia Aichid pobili wnioskodawcę i zatrzymali jego ojca. W 1992 r. została zabita jego matka i od tego czasu wnioskodawca wraz z rodzeństwem ukrywał się.

Decyzją z dnia 4 sierpnia 1997 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji odmówił skarżącemu nadania statusu uchodźcy. W uzasadnieniu decyzji stwierdzono, że panująca w Somalii skomplikowana sytuacja polityczna oraz trudne warunki społeczno-ekonomiczne mogą powodować emigrację obywateli tego kraju, lecz powody te nie są istotne z punktu widzenia definicji uchodźcy zawartej w Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. /Dz.U. 1991 nr 119 poz. 515/. Somalia w 1991 r. popadła w stan zupełnej anarchii, co spowodowało interwencję sił ONZ i wojsk USA. Interwencja trwała do 1995 roku. Po ewakuacji sił ONZ Somalia nie pogrążyła się w chaosie. W 1992 r. ustaliły się strefy wpływów poszczególnych klanów i obecnie ich aktywność militarna ogranicza się do kontroli i utrzymywania porządku na obszarach własnych terytoriów. Na terenie północno-zachodniej i północno-wschodniej Somalii jak i w Mogadiszu i jego okolicach, gdzie mieszkał skarżący, już od dłuższego czasu nie toczą się walki. Skarżącemu nie grozi już niebezpieczeństwo. W dniach od 2 do 12 maja 1997 r. w Senie /Jemen/ miało miejsce spotkanie delegacji reprezentujących somalijskich polityków z Mogadiszu. Dyskusje dotyczyły metod realizacji porozumienia jakie zostało osiągnięte na spotkaniu w październiku 1996 r. w Nairobi /Kenia/. Po zakończeniu rozmów w dniu 12 maja 1997 r. podpisano kolejne porozumienie pokojowe mające na celu przywrócenie spokoju i stabilizacji w Mogadiszu i całej Somalii. W dniach 27 i 28 maja 1997 r. w Kairze odbyło się spotkanie w wyniku którego podpisano porozumienie dotyczące metod realizacji rozwiązania konfliktu w Somalii i pojednania pomiędzy wszystkimi rywalizującymi ze sobą w Somalii organizacjami zbrojnymi. Uczestniczący w spotkaniu zapowiedzieli spotkanie przedstawicieli życia politycznego w Somalii, które dotyczyć będzie utworzenia władz centralnych, w których reprezentowane będą wszystkie znaczące grupy społeczeństwa Somalii.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Mohamed A. M. podniósł, że w dalszym ciągu trwają przyczyny z powodu których opuścił Somalię. Rozmowy pokojowe mogą dopiero w przyszłości doprowadzić do zakończenia wojny.

Minister Spraw Zagranicznych postanowieniem z dnia 4 lutego 1999 r. wyraził opinię negatywną odnośnie nadania skarżącemu statusu uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, podkreślając, iż nie spełnia on warunków określonych w art. 1 ust. A pkt 2 Konwencji Genewskiej z 1951 r. W postanowieniu zaznaczono, iż regiony Somalii, gdzie toczyły się walki cieszą się teraz już względnym spokojem, a miejscowa gospodarka zaczyna się powoli odbudowywać. Ponadto lokalni przywódcy nie toczą już walk, ograniczając się do skutecznej kontroli zajmowanych przez siebie terytoriów. Efektem normalizacji sytuacji w Somalii jest masowy powrót uchodźców, którzy opuścili kraj z powodu wojny domowej.

Decyzją z dnia 26 lutego 1999 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. W uzasadnieniu decyzji stwierdzono, że obecnie w Somalii nie dochodzi do poważniejszych konfliktów zbrojnych. W dniu 4 sierpnia 1998 r. liderzy rywalizujących frakcji z całej Somalii spotkali się w kwaterze Aidida /tzw. Villa Somalia/ w celu zorganizowania nowej administracji w Mogadiszu i całej Somalii. Na gubernatora stolicy wyznaczono Husseina Ali Ahmeda, a szefem rekonstruowanej policji został Abdi Hassan Awale. Powołano też Najwyższą Radę, w skład której weszli

przywódcy 50 najważniejszych frakcji z całej Somalii W dniu 19 sierpnia 1998 r. policja podjęła działania, których celem było ograniczenie napadów w Mogadiszu i okolicach. Powyższe fakty świadczą, iż pokój w Somalii po ośmiu latach anarchii staje się faktem, co potwierdzają także doniesienia agencji prasowych /Reuters News Service z 4 sierpnia 1998 r./ Na normalizację sytuacji wskazuje również akcja repatriacyjna prowadzona przez UNHCR. Powyższe informacje świadczą, iż wnioskodawca nie będzie narażony na prześladowania.

W skardze do Naczelnego Sądu Administracyjnego Mohamed A. M. podniósł, że w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji skoncentrowano się na ustaleniach dotyczących politycznej sytuacji w Somalii i zaniechano wyjaśnienia indywidualnych przyczyn opuszczenia kraju przez skarżącego. Stwierdzenie, że po latach anarchii w Somalii zapanował spokój nie może stanowić podstawy do oceny niskiej wiarygodności wyjaśnień wnioskodawcy, że był ofiarą prześladowań z powodów politycznych.

W odpowiedzi na skargę Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o jej oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo zaakcentowano, że obecnie sytuacja w Somalii zmieniała się na korzyść. Sytuacja w kraju pochodzenia wnioskodawcy miała zasadnicze znaczenie dla oceny zasadności wniosku skarżącego, dlatego w uzasadnieniu decyzji skoncentrowano się na analizie aktualnej sytuacji w Somalii. Sytuacja w Somalii uległa normalizacji. Obecnie nie dochodzi do poważniejszych konfliktów zbrojnych. Na bazie porozumienia zawartego w dniu 4 sierpnia 1998 r. organizowane są struktury władzy lokalnej. Sytuacja w Mogadiszu nie jest wprawdzie do końca stabilna, lecz w przypadku powrotu do kraju pochodzenia wnioskodawca nie byłby narażony na prześladowania w rozumieniu Konwencji Genewskiej, ponieważ w innych częściach Somalii panuje zupełny pokój. Na terenach tych zamieszkują członkowie plemienia Darod. Liczba uchodźców z Somalii w krajach sąsiednich systematycznie obniża się. UNHCR prowadzi w dalszym ciągu akcję repatriacyjną.

Naczelny Sąd Administracyjny zważył:

Skarga nie jest uzasadniona.

Z uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika, że odmowa przyznania skarżącemu statusu uchodźcy wynikała z faktu, że od chwili jego wyjazdu sytuacja wewnętrzna w Somalii uległa istotnej poprawie i ustały przyczyny z powodu których skarżący opuścił swoją ojczyznę, o czym między innymi świadczy prowadzona przez UNHCR akcja repatriacyjna. W tym kontekście nie jest uzasadniony zarzut zawarty w skardze, że rozpatrzenie sprawy nastąpiło z naruszeniem zasady indywidualnego rozpoznania wniosku osoby ubiegającej się o status uchodźcy z tego powodu, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji koncentruje się na sytuacji w kraju pochodzenia wnioskodawcy. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji ustalając, że skarżący opuścił kraj pochodzenia w następstwie wojny domowej uznał, że dla oceny wniosku pierwszoplanowe znaczenie ma aktualna sytuacja w Somalii. Należy także zaakcentować, że ocena stanu zagrożenia zasadnie została dokonana w odniesieniu do obecnej sytuacji

w Somalii, a nie istniejącej w momencie rozpoczęcia wojny domowej, czy też opuszczenia kraju przez skarżącego.

Ustalenia zawarte w zaskarżonej decyzji nie naruszają zasady swobodnej oceny dowodów /art. 80 Kpa/. Zostały one poczynione w zasadzie w oparciu o fakty ustalone w nie zaskarżonym przez skarżącego postanowieniu Ministra Spraw Zagranicznych wydanym na podstawie art. 106 Kpa w związku z art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 29 marca 1963 r. o cudzoziemcach /Dz.U. 1992 nr 7 poz. 30 ze zm./ i uzupełnione o dane publikowane przez agencje prasowe. Ustalenia powyższe nie zostały skutecznie podważone ani we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, ani też w skardze do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Skarżący jedynie w ogólnie sformułowanym zarzucie stwierdził, że nie zgadza się z oceną sytuacji w Somalii i że nie ustały przyczyny z powodu których opuścił ojczyznę. Skarżący nie sprecyzował jednak na czym polega wadliwość ustaleń organów, ani też nie zgłosił dowodów kwestionujących bardzo szczegółowe ustalenia zawarte w uzasadnieniu decyzji.

Niezależnie należy stwierdzić, że skarżący nie był zagrożony ze strony organów państwa, gdyż w następstwie wojny domowej struktury państwowe w Somalii rozpadły się. Zagrożenie dla skarżącego stanowiły natomiast obce grupy etniczne. Sam skarżący nie prowadził działalności politycznej lub społecznej, a jego problemy wynikały wyłącznie z sytuacji wewnętrznej istniejącej w Somalii. Wojna domowa, która miała charakter walk plemiennych spowodowała, że wielu mieszkańców Somalii z różnych grup narodowościowych zmuszonych zostało do emigracji. Uchodźcą jest osoba, która uzasadni obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych i przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa. W paragrafie 65 podręcznika Biura Wysokiego Komisarza do Spraw Uchodźców ONZ "Zasady i tryb ustalania statusu uchodźcy" /Genewa, styczeń 1992 r./ akcentuje się, że prześladowanie zazwyczaj związane jest z działaniem władz danego kraju z tym, że jeśli przez miejscową ludność popełniane są poważne czyny dyskryminacyjne lub akty wrogości, mogą one być uważane za prześladowanie, o ile są świadomie tolerowane przez władze lub jeśli władze odmawiają bądź nie są w stanie zapewnić skutecznej ochrony. Z niewadliwych ustaleń zawartych w uzasadnieniu decyzji wynika, że w następstwie wybuchu walk plemiennych w Somalii przestały istnieć jakiegokolwiek struktury władzy państwowej. Państwo zostało podzielone pomiędzy poszczególne plemiona. Nie można zatem mówić o odpowiedzialności państwa za powstałe zagrożenie dla członków poszczególnych grup etnicznych, lub społeczności lokalnych, gdyż de facto państwo przestało istnieć.

W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażany był też pogląd, że Konwencja Genewska aczkolwiek nie wyłącza całkowicie, ale zasadniczo nie przyznaje ochrony przed ogólnymi konsekwencjami wojny domowej lub wewnętrznymi konfliktami zbrojnymi /wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 lutego 1998 r., V SA 1274/97 - nie publ./ i że prześladowanie jako przesłanka nadania statusu uchodźcy winno być związane z działaniami lub biernością /akceptacją/ władz

państwowych /wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 stycznia 1999 r., V SA 1499/98 - nie publ./.

Reasumując, odmowę przyznania statusu uchodźcy uzasadniały dwie przyczyny. Po pierwsze, zmiana sytuacji politycznej w Somalii, czego dowodem jest prowadzona przez UNHCR akcja repatriacyjna. Po drugie, opuszczenie przez skarżącego kraju pochodzenia nastąpiło w następstwie wojny domowej, a nie z powodu prześladowań przez konstytucyjne lub nawet istniejące tylko de facto władze państwowe, albo ich bierność, czy też akceptację prześladowań przez takie władze.

Z tych względów należało na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym /Dz.U. nr 74 poz. 368 ze zm./ orzec jak w sentencji.

[Powrót do listy](#)